

Rhaglen Anghenion Tystiolaeth ac Ymchwil Bioamrywiaeth ac Ecosystemau

Canllawiau Cyflwyno Prosiect

Nod y Rhaglen Anghenion Tystiolaeth ac Ymchwil Bioamrywiaeth ac Ecosystemau (BEERN) yw nodi a rhoi sylw i anghenion tystiolaeth ac ymchwil bioamrywiaeth ac ecosystemau a fydd yn cyflawni ac yn cael effaith ar bolisi Cymru ac yn cyflawni blaenoriaethau

1. A oes aliniad clir ag un o amcanion y Cynllun Adfer Natur?

Rhowch fanylion yn y templed cyflwyno. Gellir gweld **amcanion y Cynllun Adfer Natur (1-4) a disgrifiadau cryno** isod. **Mae copi llawn o'r Cynllun Adfer Natur ar gael [yma](#) a gweler [yma](#) am ragor o wybodaeth. Noder bod yn rhaid i brosiectau alinio gydag amcanion 1-4 yn unig.**

Amcan 1. Ennyn a chefnogi cyfranogiad a dealltwriaeth er mwyn i fioamrywiaeth fwrw gwreiddiau yn y broses benderfynu ar bob lefel.

Mae'n hanfodol rhoi natur wrth graidd y broses benderfynu er mwyn mynd i'r afael â'r hyn sydd wrth wraidd colli bioamrywiaeth. Mae diffyg ymwybyddiaeth, a'r ffordd wedyn y rhoddir gwerth ar y cyfraniad hollbwysig y mae natur yn ei wneud at ein llesiant a'n bywoliaeth, yn golygu ein bod yn aml yn anghofio rhoi cyfrif am y cyfraniad hwnnw wrth wneud penderfyniadau, ar bob lefel o'r gymdeithas, o unigolion i awdurdodau lleol a busnesau.

Amcan 2. Diogelu rhywogaethau a chynefinoedd sydd o'r pwys mwyaf a'u rheoli'n well.

Rhywogaethau a chynefinoedd yw blociau adeiladu ein hecosystemau a'r ffordd y maent yn gweithio ac fe gawn lu o wasanaethau a manteision yn eu sgil. Mae safleoedd sydd wedi'u dynodi ar gyfer cadwraeth natur yn chwarae rhan bwysig o ran y canlynol: cynnal yr amrywiaeth naturiol, cyfrannu at wasanaethau a manteision ecosystemau, a gwarchod a gwella ein bioamrywiaeth a'n geoamrywiaeth naturiol fwyaf prin.

Amcan 3. Gwneud ein hamgylchedd naturiol yn fwy cydnerth drwy adfer cynefinoedd sydd wedi'u diraddio a chreu cynefinoedd.

Cynefinoedd sydd wedi'u diraddio yw'r rhai nad ydynt bellach yn cynnal potensial llawn ein bywyd gwyllt cynhenid. Er mwyn diogelu rhywogaethau a chryfhau cydnerthedd ein hamgylchedd naturiol, mae angen inni adfer rhwydweithiau o gynefinoedd i gyflwr iach, ar y tir ac yn y môr. Bydd gwaith adfer yn seiliedig ar bedair prifodoledd cydnerthedd: cynyddu bioamrywiaeth, ehangu'r ecosystem drwy leihau darnio, gwella'r cysylltedd o fewn ecosystemau a rhyngddynt, a gwella cyflwr cynefinoedd.

Amcan 4. Mynd i'r afael â'r prif bwysau ar rywogaethau a chynefinoedd

Gall arferion rheoli tir a môr gael effaith niweidiol ar golli a darnio cynefinoedd a rhywogaethau. Mae'r prif bwysau a nodwyd gan Asesiad Ecosystemau Cenedlaethol y DU ac eraill yn cynnwys: amaethyddiaeth, trefoliad, llygredd, rhywogaethau estron goresgynnol, ewtroffigedd, asideiddio, gweithgarwch anghynaliadwy gan bobl, a'r newid yn yr hinsawdd. Mae'n hanfodol rhagweld, atal a lliniaru'r hyn sy'n arwain at golli bioamrywiaeth wrth ei wraidd, gan ddefnyddio ein deddfwriaeth ac atebion arloesol a chyfannol sy'n seiliedig ar natur.

2. A oes aliniad clir gyda bwlch a nodwyd o fewn yr Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol?

Gellir dod o hyd i'r **Adroddiad diweddaraf ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol** [yma](#). Gellir alinio ag unrhyw fwlch a ganfuwyd o fewn unrhyw un o'r wyth pennod. Mae'r bylchau wedi'u nodi'n glir ym mhob pennod.

Rhowch fwy o fanylion yn y templed cyflwyno prosiect, oherwydd bydd hyn yn cael ei ddefnyddio at ddibenion blaenoriaethu.

3. A oes modd cyflawni'r prosiect o fewn amserlen benodol? Wedi'i raddio'n briodol? A'i gostio?

Ychwanegwch ragor o fanylion i'r cais prosiect, gan roi amcangyfrifon lle bo'n bosibl. Nid oes angen i'r rhain fod yn fanwl gywir ar hyn o bryd, ond mae angen dangos bod modd cyflawni'r prosiect. Gweler y ffurflen gais enghreifftiol isod am ragor o wybodaeth.

4. Ydych chi, fel arweinydd y prosiect, yn barod i gadw a rhannu unrhyw ddata a gaiff ei gasglu a/neu ei ddadansoddi?

Mae cadw a rhannu data'n egwyddorion allweddol o'r rhaglen. Dylai rhannu data gael ei ystyried fel rhan hanfodol o'r allbynnau prosiect pan fo'n bosibl.

Os na allwch sicrhau y byddwch yn rhannu data, rhowch fwy o fanylion.

Gellir dod o hyd i gytundeb rhannu data llawn ac amlinelliad o'r disgwyliadau gyda'r canllawiau atodiedig.

Pwyntiau eraill i'w hystyried wrth gyflwyno prosiect

- Rhaid cyflwyno'r canfyddiadau mewn cynhadledd Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru a amserwyd yn briodol (dylid cynnal hwn yr un flwyddyn ag y cwblheir y prosiect lle y bo'n bosibl).
- Nid yw cyflwyno cais i'r rhaglen yn golygu cyllid. Bydd prosiectau a gyflwynir yn cael eu blaenoriaethu'n flynyddol, a chyllid yn cael ei ddyfarnu iddynt ar sail gystadleuol. Gellir dod o hyd i ragor o wybodaeth am y broses flaenoriaethu ar wefan Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru (yma).
- Gellir cyflwyno prosiectau ar unrhyw bwnc sy'n bodloni'r meini prawf cyflwyno, ar unrhyw adeg o'r flwyddyn. Fodd bynnag, bydd dyddiadau cau penodol bob blwyddyn er mwyn caniatáu i brosiectau gael eu blaenoriaethu yn ôl y rhai a fydd ar gael i'w cyllido a'u cyflenwi yn y flwyddyn academiaidd i ddod. Bydd y dyddiadau cau hyn yn cael eu cyhoeddi, ond maent yn debygol o ddigwydd bob blwyddyn yn ystod tymor y gwanwyn. Bydd y prosiectau'n cael eu hysbysebu ar wefan Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru.
- Bydd pob prosiect a gyflwynir yn cael ei gyhoeddi ar wefan Partneriaeth Bioamrywiaeth Cymru.
- Bydd angen i'r rhai hynny sydd eisiau cyflawni prosiect ofyn i wneud hynny. Os oes gennych unigolyn/sefydliad penodol mewn golwg i gyflawni'r prosiect, nodwch hyn yn glir yn y templed cyflwyno prosiect.
- Bydd angen i unrhyw allbynnau ffurfiol (heb gynnwys cyhoeddiadau prifysgol/academaidd) gydymffurfio â Safonau'r Gymraeg. Gellir gweld rhagor o wybodaeth trwy'r ddolen ganlynol: <http://www.comisiynyddygydraeg.cymru/Cymraeg/Sefydliadau/Pages/Beth-yw-safonau.aspx>

Enghraifft o dempled cyflwyno prosiect

Teitl	Modelu athreiddedd cynefin madfallod dŵr cribog (<i>Triturus cristatus</i>)	
Disgrifiad (uchafswm o 500 o eiriau)	Bydd y prosiect yn darparu map athreiddedd o gynefinoedd y fadfall ddŵr gribog yng Nghymru, sy'n seiliedig ar fodolau a gyfyngir lleiaf gan gost. Bydd hyn o gymorth wrth nodi a dadansoddi cydnerthedd poblogaethau cyfredol, y potensial ar gyfer cysylltu poblogaethau a allai fod wedi'u hynysu, a'r posibilrwydd a'r cyfleoedd i'w hailgyflwyno ar safleoedd newydd.	
Cysylltu ag amcanion NRAP / SoNaRR	Amcanion 2 a 4 o'r Cynllun Adfer Natur. Mae madfallod dŵr cribog yn rhywogaethau a restrir o dan adran 7.	
Effaith / canlyniad posibl	Bydd darparu map o athreiddedd cynefinoedd a chyfleoedd ar gyfer y madfallod dŵr cribog yn effeithio'n uniongyrchol ar gyflawni cadwraeth rhywogaethau ac yn darparu dull i gynorthwyo ymarferwyr.	
Digennu (lleoliad / rhywogaethau penodol?)	Madfallod dŵr cribog ledled Cymru.	
Amserlen (tymhorol? hyd?)	Amserlen – bydd y prosiect yn un wrth ddesg, siŵr o fod am chwe mis neu lai.	
Cost (Amcangyfrif yn iawn)	Bydd y gost yn briodol i'r dull cyflenwi – mae'n debygol iawn y bydd yn brosiect lefel gradd meistr.	
Cytuno i gadw a rhannu data pan fydd hynny'n briodol ac yn gymwys?	Oes. Hapus i rannu data ac yn barod i gyflwyno data i'r Rhwydwaith Bioamrywiaeth Cenedlaethol ac i eraill lle bo'n briodol, yn y fformat a gymeradwywyd. Byddaf yn sicrhau bod y data wedi'i farcio'n briodol fel data sensitif oherwydd statws y rhywogaethau a warchodir.	
Prif Person / sefydliad (rhowch fanylion cyswllt)	Angela Watkins – Cymdeithas y Fadfall Ddŵr Cribog	
Cyflenwi Prosiect *	A ydych chi'n dymuno ymgymryd â'r prosiect?	Na
	A ydych chi'n dymuno i'r prosiect fod ar gael i'w ymgymryd gan eraill?	Ydw
Allbwn (papur, erfyn, arwain?)	Map athreithedd cynefin (a phecyn System Gwybodaeth Ddaearyddol y gellir ei ddarparu gyda data sylfaenol cysylltiedig) a data sylfaenol gyda chrynodeb gweithredol. Y nod hefyd yw cyhoeddi erthygl a adolygwyd gan gymheiriaid mewn cyfnodolyn priodol.	
Dull cyflwyno (prosiect israddedig, PhD, prosiect gyda sefydliad?)	Prosiect haf lefel gradd meistr neu debyg.	